

- JUNGMANN, J. *Slovesnost aneb Zbírka příkladů s krátkým pojednáním o slohu. K prospěchu vlastenecké mládeže od Josefa Jungmanna*. Praha, 1820.
- JUNGMANN J. *Slovesnost aneb Náuka o výmluvnosti prosaické, básnické i řečnické se sbírkou příkladů v nevázané i vázané řeči*. 2., přepracované vydání. Praha, 1845.
- JUNGMANN, J. *Historie literatury české aneb Soustavný přehled spisů českých, s krátkou historií národu, osvícení a jazyka*. Praha, 1825; 2. vyd. 1949.
- JUNGMANN, J. O klasičnosti v literatuře vůbec a zvláště české. In *ČČM*, 1827, s. 29–39.
- JUNGMANN, J. O rozrůznění českého písemního jazyka. In *ČČM*, 1832, č. 2, s. 165–181.
- JUNGMANN, J. *Slovník česko-německý, I–V*. Praha, 1834–1839. Reprint: Petr, J. (ed.). Praha: Academia, 1989.
- JUNGMANN, J. *Žápisky*. Ed. Radek Lunga, Praha, 1998.
- JUNGMANN, J. Listy Josefa Jungmanna k Antonínu Markovi. In *ČČM*, 1880–1886.
- MACURA, V. *Znamení zrodu a české sny*. Praha: Akademie, 2015.
- PALACKÝ, F. Literární zprávy. In *ČČM*, 1830, č. 2, s. 231–237.
- PALACKÝ, F. Předmluva k vlasteneckému čtenářstvu. In *ČČM*, 1837, č. 1, s. 3–8.
- SAK, R. *Josef Jungmann. Život obrozence*. Praha: Vyšehrad, 2007.
- ŠLOSAR, D. Obrozená čeština. In *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Lidové noviny, 2016. [online] Dostupné z <<https://www.czechency.org>>.
- ZELENÝ, V. *Život Josefa Jungmanna*. Praha, 1873.

Finále 49. ročníku Olympiády v českém jazyce

Ladislav Janovec, FP TU v Liberci

ladislav.janovec@tul.cz

Klíčová slova: český jazyk, nadaný žák, Olympiáda v českém jazyce, jazykověda

Key words: Czech language, talented student, Czech Language Olympics, linguistics

The Final of the 49th year of the Czech Language Olympics

The text evaluates the final round of the next year of the Czech Language Olympics. Brief information on pre-final rounds is presented, too.

49. ročník Olympiády v českém jazyce (dále OČJ) proběhl v letošním roce pod hlavičkou nových organizátorů, kterými jsou Vysoká škola ekonomická, Fakulta mezinárodních vztahů, a Klub OČJ, z. s. Za tyto dvě organizace představovali hlavní koordinátory Petr Štěpánek a Adéla Špinová, oba se olympiády před lety účastnili jako soutěžící, proto k ní mají velice vřelý vztah.

Nižší kola probíhala letos v časově méně vyhovujících podmínkách než obvykle, zejména mezi okresním a krajským kolem bylo poměrně málo času, což se v příštím ročníku snad podaří zlepšit.

Ústřední porota připravovala pro všechna kola úkoly zaměřené na zajímavé jevy ze všech jazykových rovin, s nimiž by se žáci měli na základní i střední škole setkávat. Bohužel, většinou dostává minimální zpětnou vazbu o úspěšnosti úloh a námitkách v řešení nižších kol, což je nutné např. i proto, že může dojít k chybě či

přehlédnutí při tvorbě úloh a vytváření jejich řešení, jako se stalo letos v jedné kategorii v krajském kole¹. Na druhou stranu je jasné, že v zahlcení prací není pro realizační týmy nižších kol možné dělat z výsledků zevrubnou analýzu pro porotu.

Na základě drobného šetření mezi několika učiteli základních a středních škol i rozhovoru s jedním z organizátorů na úrovni kraje jsme zjistili, že v postojích k OČJ mezi učiteli vládne převážně dvojí přístup. Jedni považují úkoly za příliš vzdálené od obsahu vzdělávání, protože jsou podle jejich názoru málo zaměřeny komunikačně, druzí uvádějí, že si jejich žáci na úkoly přehnaně nestěžují, zajímají je a plní je s chutí a zaujetím, ale na některé nedostatky přesto upozornili. Žáci jim říkali, že značné obtíže jim působila ve vyšších kolech práce s větnými členy, a také nebyli nadšeni z některých témat slohů, protože se jim zdála příliš jednoduchá či málo nápaditá a vzdálená zkušenosti dnešních dospívajících. Vedle toho si někteří povzddechli i nad časovým harmonogramem – snad se podaří vyjít vstříc a některá z upozornění zohlednit či nedostatky zmírnit.

Finále OČJ se konalo 18.–25. června 2023 v objektu Dětského tábora Nežárka ve Stráži nad Nežárkou, kde už bylo finále soutěže mnohokrát a po více než 15 letech se tam opět vrátilo. Tím mělo místo pro porotu i organizátory určitý ráz nostalgie.

Účastníci ze všech krajů (kteří se umístili na prvních místech v krajských kolech OČJ) přijíždějí na na finále a poměřují své síly, znalosti, schopnost analýzy a zobecnění v problémových úkolech², které jsou jim v průběhu týdne zadávány. Jde o dva úkoly jazykové či snad spíše jazykovědné, dva slohové a jeden mluvní projev. Celkově je program značně komplexní, proto je třeba, aby na něm účastníci participovali v plném rozsahu. Při zadávání dostávají ústně různé doplňující informace, které jim mohou v řešení pomoci, a po zhodnocení úkolu porota prezentuje ukázkové řešení (ne vždy jediné možné) a upozorňuje anonymně na hlavní nedostatky i na nápaditá řešení. Soutěžící mohou plnit jazykové a slohové úkoly kdykoliv podle své libosti během vymezeného času (většinou to bývá na každý úkol alespoň 12 hodin, spíše ale 24 hodin). To proto, aby se finalisté sami rozhodli, kdy je pro ně vyplňování úkolů příjemné – někomu vyhovuje pracovat pozdě večer, někomu brzo ráno před snídání, někomu během dne v době dalšího programu. Ten je tradičně táborový – od různých společných her přes oblíbený volejbal po recesistické psaní novin ze života v táboře. Součástí společného programu je i celodenní výlet, k němuž se vztahuje alespoň jeden slohový úkol, někdy oba či rovněž mluvní projev.

Co letos čekalo na 61 účastníků?

Mluvní projev, který má podobu projevu polopřipraveného³, měla první kategorie zadaný na téma *Alespoň jednou v životě bych chtěl(a) být...*, druhá kategorie

¹ Šlo o úkol č. 2, kde měli soutěžící ve větách *Kromě Pavla přijeli všichni a Kromě potravin kupuji v tomto obchodě jen potřeby pro domácnost* nahradit slovo *kromě* jiným tak, aby nezměnili význam a tvary ostatních slov. Řešení nabídlo pro obě věty předložku *mimo*, která se ovšem ve druhé větě nedá použít kvůli tomu, že se pojí s jiným pádem než předložka *kromě*.

² Záměrně píšou, že poměřují své síly s úkoly, protože se jen málokdy setkáváme s tím, že by někdo vnímal ostatní soutěžící vyloženě kompetitivně – umístění účastníky pochopitelně potěší, ale na druhou stranu se většinou dokáží radovat i z lepšího výsledku nově získaných kamarádů.

³ Žáci si mohou k tématu, jež dostávají zadáváno na „potítku“, připravit poznámky, kterých se pak ve svém minutovém vystoupení drží.

se vyslovovala k *Lapáliím s technikou*. Je nutno říci, že většina účastníků si s tímto úkolem poradila velice dobře, udělovaných bodů bylo převážně sedm a více z deseti v obou kategoriích. Stoupající úroveň mluveného projevu zejména u první kategorie se projevuje již asi třetím rokem, což je vzhledem k dnešním požadavkům na úspěšnost jedince jenom důležité. Navíc byli schopni vystoupit i vyložení introverti – ti s tímto úkolem mívali v dřívějších letech nejednou velké potíže.

Ze slohových úkolů byl jeden vázán přímo na výlety – první kategorie jela na výlet do Jindřichova Hradce, kde navštívila malou soukromou sklárnu a zámek, druhá kategorie navštívila archiv a zámek v Třeboni. Témata slohů byla *Z černé kuchyně na zámku v Jindřichově Hradci* a *Vůně starých knih*. V obou kategoriích účastníci volili jako útvar především vypravování – v černé kuchyni šlo o různé příhody z dob minulých i současnosti, o inspirace hradními strašidly – známé bílé paní byly doplňovány o další, např. o ducha služebné. Zajímavá byla perspektiva vyprávění z pohledu myši či pokusy o dialogické texty (scénky). *Vůně starých knih* inspirovala k nočním příběhům z archivu v duchu romanet nebo k vyprávění např. červotočů. Celkově se oba slohy finalistům podařily, byly originální přiměřeně věku autorů a splňovaly kritéria soudržného textu.

Další dva slohy psali účastníci na témata *Z deníku učitele/učitelky* (první kategorie) a *Mýty v našem životě* (druhá kategorie). Sloh první kategorie dopadl rovněž dobře, i když porotu zaráželo, že si žáci nedokáží představit vyučující jinak než jako frustrované, unavené, vyhořelé bytosti rezignující na své ideály a ve škole spíš jen přežívající či dožívající – dvě vyprávění končila i sebevraždou. Naopak veselé příhody ze školy, na které učitelé rádi vzpomínají, se ve slohu téměř neobjevily.

Sloh druhé kategorie byl hodnocen o něco hůře než první – ovšem rozhodně naprosto nevyhovující slohy se neobjevily ani zde. I když měli žáci zadané chápání mýtu hodně volné a mohli využít kterýkoliv z významů tohoto slova, bylo vidět, že je to téma pro ně dost těžké. Často si mýtus pletli s pověrou či lidovými tradicemi, což by nebyl takový problém, kdyby k mýtu nějak dospěli, ovšem to se mnohým přirozeným přechodem nepodařilo nebo se o to ani nepokusili.

Je třeba konstatovat, že v textech se neobjevovaly (až na výjimky – a i ty lze přikládat přehlédnutí) chyby kromě nedostatků interpunkčních, ty naopak v posledních letech narůstají a někdy jsou zarážející – účastníci finále se jich dopouštějí i na místech, kde by měli mít interpunkci zažitou, např. před začátkem věty vedlejší bezprostředně po větě hlavní. Zde je u mnohých finalistů dost značný prostor pro nápravu a procvičování.

Jazykové úkoly finalistům rovněž nečinily zásadní potíže, i když soutěžící nesplnili úspěšně všechny části, alespoň část podúkolů zvládli vždy všichni. **První kategorie** dostala v **prvním úkolu** staré sloveso *saditi*, k němuž měla vytvořit možná existující slovesa předponová⁴ (např. *posadit, zasadit, usadit...*) a použít je ve větě, aby byl zřetelný jejich význam. Očekáváno bylo 18 sloves, většina soutěžících jich

⁴ Na starém zakončení infinitivu na *-ti* se nebazírovalo.

našla kolem 15. Dále měli vytvořit smysluplně slovesa se dvěma předponami s tím, že celkově mohou jednou použít předponu zdvojeně (např. *poposadit*), ale jakmile předponu v jednom slovese použijí, už ji nemohou použít v ostatních čtyřech. U sloves měli vysvětlit, jak modifikuje přidaná předpona význam slovesa. Soutěžící volili slovesa existující i potenciální, např. *nadobsadit*, *přizasadit*, *přerozsadit*, pokud popsali význam pomocí významu předpony (např. *předpona nad znamená, že se k ději vyjádřenému slovesem přidá ještě víc, než se očekávalo*) nebo popisem významu či užitím vytvořeného slovesa (např. odpovědi v duchu *učitelka napřed posadí děti od sebe, tedy rozsadí, protože zlobí, ale pak je posadí ještě někam jinam, protože zlobí dál, tedy je přerozsadí*), slovesa byla přijata. Porota neuznávala případy, kdy soutěžící nebyl schopen vysvětlit, co sloveso se dvěma předponami znamená, nebo je prokazatelně použil nepatřičně. Nakonec měli soutěžící vytvořit sloveso o třech předponách a vysvětlit jeho význam, např. *dopřeobsadit – dokončit výměnu hereckého obsazení*.

Druhý úkol pro finalisty první kategorie se týkal syntaktického problému rozlišení několikanásobného větného členu (podmětu), užití prostředků vyjádření vztahu v něm a jeho vztahu k přísudku. Na začátku byly zadány tři věty:

Krejčíková a Siniaková se setkaly při slavnostním vyhlášení výsledků turnaje.

Krejčíková i Siniaková se setkaly při slavnostním vyhlášení výsledků turnaje.

Krejčíková se Siniakovou se setkaly při slavnostním vyhlášení výsledků turnaje.

Žáci měli rozhodnout, která z těchto vět není vyhovující z hlediska gramatiky češtiny – šlo o větu druhou, kde spojka *i* a význam přísudkového slovesa naznačuje, že se tenistky nesetkaly spolu, ale s někým dalším, kdo ve větě není uveden (např. *Krejčíková i Siniaková se setkaly při slavnostním vyhlášení výsledků turnaje s Venus Williamsovou*). Dále dostali soutěžící větu *Krejčíková se se Siniakovou setkala při slavnostním vyhlášení výsledků turnaje* a měli v ní určit slovnědruhovou příslušnost každého tvaru *se* (v prvním případě jde o zvratné zájmeno, resp. uznávala se i odpověď, že jde o součást slovesného tvaru, ve druhém případě jde o předložku). Z uvedené věty pak měli vyvodit a formulovat pravidla, jimiž se řídí slovosledné užití obou *se* ve větách – šlo o uvědomění si pozice příklonky (zájmena) na druhém místě ve větě a o to, že předložka stojí před (podstatným) jménem, ke kterému se vztahuje. Zde se objevilo několik chyb v určování slovního druhu – někteří soutěžící se domnívali, že oba tvary jsou zájmena, resp. zájmeno a spojka/částice. Další podúkol vycházel z analýzy spojky *i*. Soutěžící byli upozorněni, že věta *Krejčíková i Siniaková se zúčastnily slavnostního vyhlášení výsledků turnaje* může být dvojznačná, protože spojka může vyjadřovat různé významové poměry/vztahy. Ty vztahy měli pojmenovat a přeformulovat věty tak, aby byly oba vztahy jednoznačné (slova mohli do věty doplňovat i je z ní ubírat). Šlo o poměr slučovací, kde převážně nahradili jednoduše spojku *i* spojkou *a*, a stupňovací, v němž využili slova *dokonce i*, *ba i*, *ale i*. Tato část úkolu byla pro soutěžící jednoznačně nejlehčí. Z dané věty vycházel i poslední podúkol, kde měli větu přeformulovat tak, aby *i* bylo jiným slovním druhem než spojkou. To většinou soutěžící rovněž provedli tak, že *i* přesunuli na začátek

věty a prohlásili je za částici, na jeho původním místě ve větě použili spojku *a*. Výjimečně došlo k tomu, že soutěžící přesunuté *i* prohlásili chybně za příslovce.

Druhá kategorie dostala v **prvním úkolu** zadánu větu *Obecní úřad každému občanovi vyplatí 50 Kč*, která byla dále rozvíjena pomocí nastavovaných přívlastkových vět až po výsledné souvětí *Obecní úřad každému občanovi, který toho tuláka, jenž onu sochu, která na sloupu z doby baroka, jenž na mostě, který přes řeku, jež hlavním městem protéká, vede, stojí, stojí, poškodil, udá, vyplatí 50 Kč*. Soutěžící měli za úkol rozhodnout, kde končí srozumitelnost jednotlivých souvětí; většinou uvedli, že tak, jak dochází k rozvíjení této věty, končí srozumitelnost u souvětí o dvou vedlejších větách⁵. Dále měli každé souvětí přeformulovat tak, aby byly věty bezproblémově srozumitelné a přitom bylo souvětí utvořeno podle jednoho schématu, toto schéma měli stručně charakterizovat/popsat. Očekávané bylo řešení: *Obecní úřad vyplatí 50 Kč každému občanovi, který udá toho tuláka, jenž poškodil onu sochu, která stojí na sloupu z doby baroka, jenž stojí na mostě, který vede přes řeku, jež protéká hlavním městem*. Charakteristika schématu spočívala v tom, aby byla věta přívlastková zařazena až na konec své věty řídící, proto věta řídící musela končit substantivem, které bylo rozvíjeno vedlejší větou. Potom měli soutěžící podle zadání vymyslet podobnou těžko srozumitelnou větu – tato část úkolu se setkala s velkým ohlasem, mnozí vymýšleli opravdu vtipné věty s aluzemi na pobyt na finále.

Trochu náročnější byl podúkol, v němž měli finalisté uvést důvody, proč byla zadaná věta těžko srozumitelná. Porota očekávala tři charakteristiky – celkovou strukturu souvětí (více vedlejších vět za sebou), to, že vedlejší věty jsou vloženy do řídících – stručně řečeno – tak, jak jsou, znamená, že význam struktury neudrží krátkodobá paměť, a nefunkční opakování/střídání vztažných zájmen na začátku vět vedlejších. Dále měli žáci formulovat pravidlo, podle kterého bude jasné, že věty v zadání gramaticky nefungují, pro formulaci nesměli používat syntaktickou terminologii (větné členy, vztahy mezi nimi apod.), povolená byla pouze terminologie morfologická (slovní druhy a gramatické kategorie). Porota očekávala odpověď, že v českém souvětí za sebou nemůže stát tři a více struktur začínajících vztažnými zájmeny, aniž by se mezi nimi objevilo sloveso v určitém tvaru nebo výrazy jako *lze/nelze*.

Aby účastníci nenaformulovali pravidlo bezhlavě, museli v posledním podúkolu sami vysvětlit, proč nelze tvrdit, že *v žádné české větě nesmějí za sebou stát více než 3 slovesa v určitém tvaru oddělená pouze interpunkčními čárkami*, a uvést příklad, kdy bude taková struktura gramaticky správná. Tím jim byl připomenut několika-násobný přísudek, na který si vzpomněli snad všichni. Horší to bylo se stanovením pravidla v předposledním podúkolu. Na princip většinou účastníci víceméně přišli, ale mnoho z nich nebylo schopno splnit podmínku, že nesmí použít v pravidle syntaktickou terminologii, a tak přicházeli o body.

Druhý úkol druhé kategorie byl zaměřen na odchylky od pravidelné větné stavby. Účastníkům byly předloženy definice zeugmatu a elipsy a jedenáct případů, které

⁵ Tedy struktura: *Obecní úřad každému občanovi, který toho tuláka, jenž onu sochu poškodil, udá, vyplatí 50 Kč*.

měli rozdělit do skupin podle toho, zda představují nezpochybnitelnou elipsu, nezpochybnitelné zeugma, případy, které je možné chápat obojím způsobem, a případy nenáležející ani do jedné ze tří předchozích kategorií. Svě řešení měli soutěžící zdůvodnit. Podstatné zde je to, že si měli finalisté uvědomit mimo jiné, že elipsa není povětšinou vnímána jako nedostatek (nezpůsobuje-li nesrozumitelnost textu), zatímco zeugma ano (kromě ustálených případů).

Některé příklady byly víceméně jednoznačné, ale i u nich bylo možné najít kontexty, v nichž není situace zcela jednoduchá. Například pokyn *urychlete výstup a nástup do soupravy metra* představuje zeugma, tj. redukovanou konstrukci *urychlete výstup ze soupravy metra a nástup do ní (soupravy metra)*. Předpokládáme-li ovšem, že pokyn je udělen v kontextu, kdy adresát vystupuje z něčeho jiného a přebíhá k soupravě metra, do které nastupuje, lze kontextově případ vnímat i jako elipsu. Podobně bylo možné váhat mezi elipsou a zeugmatem u případů tvarové homonymie *ctíme a vážíme si Masaryka* – sloveso *ctít* vyžaduje doplnění akuzativem, zatímco sloveso *vážít* si genitivem, u podstatného jména *Masaryk* je ovšem tvar druhého a čtvrtého pádu shodný, tudíž některé syntaktické přístupy takové případy za zeugma nepovažují.

Některým účastníkům činilo potíž rozhodnout, jak chápat spojení *české básně a prózy, český jazyk a literatura*. V prvním případě můžeme uvažovat o elipse, tj. adjektivum *české* modifikuje obě substantiva a před slovem *prózy* je elidováno, nebo rozvíjí pouze substantivum *básně* a k substantivu *prózy* se nevztahuje (české básně a – jakékoliv – prózy). Obráceně v případě *český jazyk a literatura* můžeme uvažovat o zažitém a přijatém zeugmatu, tj. *český jazyk a česká literatura*, což posiluje i název školního předmětu a studijního oboru na mnoha vysokých školách, nebo o zařazení do čtvrté kategorie, tj. *český jazyk a – jakákoliv – literatura*, protože se, jak správně soutěžící podotýkali, učí v rámci předmětu i literatura světová. Naopak jednoznačné bylo vyjádření *prózy a české básně*, které patřilo do čtvrté skupiny (žádný z jevů), protože postavení přívlastku *české* vylučuje modifikaci substantiva *prózy*.

A kdo jsou **vítězové**? V první kategorii nastala po mnoha letech situace, kdy první a druhé místo je dělené, umístily se na něm Šárka Bardounová (ZŠ Dobřany) a Lea Martášková (Rakouské gymnázium v Praze). Třetí místo obsadil Štěpán Jandl (Gymnázium Polička). Ve druhé kategorii se na prvním místě umístila Amálie Stoklasová (Gymnázium Kroměříž), na druhém Martin Větrovský (Gymnázium Písek) a na třetím Michaela Kovářová (Gymnázium Zlín – Lesní čtvrť). Všem vítězům i jejich vyučujícím českého jazyka gratulujeme a doufáme, že budeme mít možnost se s těmi, již dosud nematurovali, setkat znovu v dalším ročníku OČJ.

Ačkoliv možná popis programu působí, že finalistům nezbýval čas na nic jiného než na bádaní a řešení úkolů, případně že je tak dlouhé soustředění s češtinou musí nudit, není tomu tak. Svědčí o tom i zpráva pro porotu ze vzkazníku – tj. z krabice, kam dávají účastníci na závěr pobytu vzkazy ostatním. Jedna účastnice svůj vzkaz napsala porotě: „Milá poroto, děkuji za uspořádání letošní olympiády, vaše nápaditá gramatická cvičení mě (většinou) moc bavila. Jsem ráda, že jsem se mohla stát součástí OČJ.“ Snad to nebyla ironie.

Finále má i jisté tradice, které představuje společný program, ranní zpívané budíčky, společné zpívání ukolébavky *Princi můj maličký spi* na dobrou noc (tzv. princání), psaní „táborových“ novin, sportovní vyžití, především závěrečný turnaj ve volejbale, či scénky založené na zážitcích. Inspiraci ke scénkám hledají soutěžících často v absurdních situacích spojených s úkoly a potýkáním se s nimi, protože přiznejme si, že první pohled na zadaný úkol většinou vyvolává u účastníků šok – na takovýto typ úkolů a zadání nejsou zvyklí a mají pocit, že mu vůbec nerozumějí⁶. Podobně inspiruje k scénkám nutnost překonat ostych při mluvním projevu před porotou, kterou tvoří šest pro ně neznámých lidí, či tzv. vlídná slova, v nichž porota seznamuje účastníky s řešením úkolů a rozebírá nedostatky i pozitiva. Tyto jisté prvky diskomfortu se účastníci snaží řešit s nadhledem, sarkasmem, smíchem – a smích na finále OČJ rozhodně nesmí chybět.

Místo folkloru v literární výchově (na příkladu lidové písně)

Petr Nejedlý, ÚJČ AV ČR v Praze

nejedly@ujc.cas.cz

Klíčová slova: literatura; folklor; lidová píseň; folklorní tematika; literární výchova

Key words: literature, folklore; folk song; folk topics; teaching literature

The Role of Folklore in Teaching Literature (the Case of Folk Song)

Folk art, mainly folk songs, is different in typology from standard literary work as a unique individual artistic creation. Songs originate from different cultural motifs: it is the combination of music and verbal art; it does not make a strict distinction between the creator and the recipient of the song; it depends on the forms of verbal dissemination; it takes account of sharing the song within the community as well as of exclusively non-written preservation; it counts with variations, respects its migration in time and space; it is often in close contact with a craft fair production. These unique characteristics are reflected in topics, content and forms (we demonstrate it on the collection of Antonín Francel from the turn of the 18th and 19th centuries). However, these characteristics cannot be adequately captured solely by applying the criteria of literary criticism. School teaching should take this distinction into consideration.

ČJL se soustavně zapojuje do diskusí o přebudovávání vzdělávacích programů. K literární výchově zde formulovali své připomínky mj. Lederbuchová – Hník, 2022/2023 nebo Janoušek, 2022/223 (v článcích viz další odkazy).¹ Připomeňme jejich požadavky na „schopnost porozumět klasickému dílu v literárněhistorickém kontextu“ (Lederbuchová – Hník, 2022/2023, s. 5), nikoli „likvidaci naukové složky“

⁶ Pamatuji si jeden zápis v novinách, který měl formu fiktivního deníku fiktivní účastnice finále OČJ, v němž bylo s nadsázkou uvedeno: „Když jsem dostala úkol, myslela jsem si, že jsem ho nepochopila. Teprve při vlídném slově jsem pochopila, co znamená nepochopit úkol.“

¹ Podobně znepokojení ze směřování jazykové a komunikační výchovy vyjadřuje v témže ročníku M. Čechová, 2022/2023.